

NARRAR

la salut

LITERATURA I MEDICINA

Monogràfic coordinat per Antonio M. Bañón Hernández

La literatura ha estat, és i serà un element nuclear en l'estudi de les distintes formes de representació semiòtica de la salut i de la malaltia. Hi ha dos elements essencials perquè això siga així; en primer lloc, el fet que l'activitat relacionada amb la salut i la malaltia, també en entorns professionals, està travessada contínuament per narracions (a vegades, en forma d'informes o apunts presos en escoltar el relat del pacient); el segon és que, certament, el fet d'emmalaltir i el de curar va associat a circumstàncies de vegades excepcionals i suggeridores per a la creació.

Especialment interessant és analitzar la mirada específica dels professionals de la medicina que també són escriptors, però també ho és abordar la dels qui recreen els sentiments des de la perspectiva de la persona malalta. En aquest sentit, sembla clara la funció terapèutica de la literatura; de qui l'escriu pel valor alliberador que té, però també de qui la llig o escolta, per l'estímul positiu que suscita el fet mateix de gaudir d'una obra d'art.

Cal reconèixer que la salut i, molt especialment, l'absència d'aquesta constitueix un tema de gran importància ètica i emocional propici per a l'expressió de la subjectivitat de l'escriptor. Aquesta subjectivitat es materialitza en nombroses estratègies textuais i procediments discursius. Destaca l'ús de marcs metafòrics o la translació del metallenguatge propi de la medicina. En realitat, la força d'aquest tipus de figures i expressions és tal que transcendeix sovint cap a textos no literaris. Així, per exemple, l'ús de metàfores ancorades en la malaltia a l'hora de parlar de temes en un altre àmbit és constant.

Una de les característiques més valuoses del creador literari que s'ocupa de retratar aspectes relacionats amb la salut i amb la malaltia és la seua perspiciàcia a l'hora de representar els temps (les fases de la malaltia, els últims moments de la vida, l'esperança de curació futura, etc.) així com els espais (hospitals, clíniques, consultes, sanatoris, etc.). En aquest sentit, aquest monogràfic de la revista MÈTODE constitueix una aproximació diversa que corrobora bé moltes de les dimensions ací exposades.

Antonio M. Bañón Hernández. Catedràtic de Llengua Espanyola en la Universitat d'Almeria (Espanya). Ha liderat diversos projectes d'investigació sobre salut i discurs. Les malalties rares han constituït el seu principal objecte d'anàlisi. Ha estat director de l'Observatori de les malalties rares (OBSER) i ha rebut distints premis pel seu treball d'investigació en l'àmbit de la comunicació sobre salut (Federació Espanyola de Malalties Rares - FEDER, Federación Almeriense de Asociaciones de Personas con Discapacidad - FAAM, Associació Internacional de Familiars i Afectats de Lipodistrofies - AELIP, Asociación de Enfermedades Raras d'Genes, Asociación de Personas con Discapacidad El Saliente). Ha dirigit distints congressos sobre malalties rares i és autor de més de cinquanta ponències, així com de més de cent cinquanta publicacions científiques sobre anàlisi del discurs.

Aquest monogràfic s'inclou en les iniciatives associades al projecte Llenguatge i cultura de la salut (CSO2014-61928-EXP), subvencionat pel Ministeri d'Economia, Indústria i Competitivitat d'Espanya.

El monogràfic *Narrar la salut. Literatura i medicina* ha comptat amb la col·laboració de l'artista i professor del Departament de Pintura de la Universitat Politècnica de València Paco de la Torre (Almeria, 1965). Les obres, minuciosament elaborades, constitueixen una poderosa reflexió sobre la salut i la malaltia, la investigació mèdica i els espais on conflueixen metges i pacients.

A l'esquerra: Paco de la Torre. *Sessió*, 2017. Acrílic sobre paper, 22,8×31,8 cm.